

EDUSKUNNAN VASTAUS 35/2009 vp

Hallituksen esitys sikiön, alkion ja perimän suojaa koskevien rangaistussäännösten muuttamisesta

Asia

Hallitus on vuoden 2008 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä sikiön, alkion ja perimän suojaa koskevien rangaistussäännösten muuttamisesta (HE 156/2008 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 2/2009 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

rikoslain 22 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 22 luku, sellaisena kuin se on siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, seuraavasti:

22 luku

Sikiön, alkion ja perimän loukkaamisesta

1 §

Laiton raskauden keskeyttäminen

Joka ilman raskauden keskeyttämisestä annettussa laissa (239/1970) edellytettyä lupaa tai muuten oikeudettomasti keskeyttää toisen raskauden, on tuomittava *laittomasta raskauden keskeyttämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Naista, jonka raskauden keskeyttämisestä 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa teossa on kyse, ei rangaista tekijänä eikä osallisena laittomaan raskauden keskeyttämiseen tai sen yritykseen.

Nainen voidaan kuitenkin tuomita rangaistukseen raskauden keskeyttämisestä annetun lain 13 §:ssä tarkoitettusta rikoksesta.

2 §

Törkeä laiton raskauden keskeyttäminen

Jos laittomassa raskauden keskeyttämisessä
1) aiheutetaan vakava vaara naisen hengelle tai terveydelle taikka

2) rikos tehdään vastoin naisen tahtoa
ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava *törkeästä laittomasta raskauden keskeyttämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 §

Laiton alkioon puuttuminen

Joka ryhtyy

1) alkiotutkimukseen ilman lääketieteellisesti tutkimuksesta annetun lain (488/1999), jäljempänä *tutkimuslaki*, 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston lupaa tai tutkimuslain 12 §:ssä tarkoitettua sukusolujen luovuttajien tai naisen kirjallista suostumusta taikka sikiötutkimukseen ilman tutkimuslain 14 §:ssä tarkoitettua raskaana olevan naisen kirjallista suostumusta,

2) alkiotutkimukseen vastoin tutkimuslain 11 §:n 2 momentissa tai 13 §:n 3 momentissa säädettyä rajoitusta taikka muuhun alkioon kohdistuvaan toimenpiteeseen vastoin tutkimuslain 13 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua kieltoa taikka

3) alkiotutkimukseen tai sukusolujen tutkimukseen vastoin tutkimuslain 15 §:ssä tarkoitettua kieltoa,

on tuomittava *laittomasta alkioon puuttumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

4 §

Laiton perimään puuttuminen

Joka ryhtyy tutkimukseen, jossa puututaan ihmisen tai ihmisen alkion taikka sikiön koskemattomuuteen ja jonka tarkoituksena on mahdollistaa

1) ihmisen toisintaminen,

2) ihmisen aikaansaaminen alkioita yhdistämällä taikka

3) ihmisen aikaansaaminen yhdistämällä ihmisen sukusoluja ja eläimen perintötekijöitä,

on tuomittava *laittomasta perimään puuttumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §

Laiton sukusolujen käyttö

Joka

1) käyttää hedelmöityshoidossa sukusoluja tai alkioita vastoin niiden käytölle hedelmöityshoidoista annetun lain (1237/2006), jäljempänä *hedelmöityshoitolaki*, 4 §:n 1 momentissa asetettuja yleisiä rajoituksia,

2) vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa lapsen ominaisuuksiin valikoimalla sukusoluja tai alkioita taikka muulla tavalla hedelmöityshoitolain 5 §:n vastaisesti,

3) ottaa vastaan, varastoi tai käyttää hedelmöityshoittoon sukusoluja tai alkioita ilman hedelmöityshoitolain 16 tai 20 §:ssä tarkoitettua luovuttajan suostumusta,

4) varastoi sukusoluja tai alkioita taikka antaa hedelmöityshoitoa ilman hedelmöityshoitolain 24 §:ssä tarkoitettua Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston lupaa tai vastoin hedelmöityshoitolain 6 §:n 3 momentissa säädettyä aikarajoitusta taikka

5) antaa hedelmöityshoitoa ilman hedelmöityshoitolain 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua hoitoa saavan kirjallista suostumusta tai vastoin mainitun pykälän 4 kohtaa hedelmöityshoidon antamiseen suostumuksensa antaneen peruutettua suostumuksensa tai kuoltua,

on tuomittava *laittomasta sukusolujen käytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

6 §

Lapsen identiteetin loukkaaminen

Joka laiminlyö noudattaa

1) hedelmöityshoitolain 12 §:n 2 tai 3 momentin tai 14 §:n säännöksiä luovuttajan tunnuksen käyttämisestä, sisällöstä, merkitsemisestä tai ilmoittamisesta,

2) hedelmöityshoitolain 18 §:n säännöksiä tietojen ilmoittamisesta luovutusrekisteriin taikka

3) hedelmöityshoitolain 10 §:n 2 momentin taikka 28 tai 30 §:n säännöksiä tietojen ja asia-

kirjojen antamisesta, siirtämisestä, tallettamisesta tai säilyttämisestä

siten, että teko on omiaan vaarantamaan lapsen oikeuden saada selville syntyperänsä, on tuomittava *lapsen identiteetin loukkaamisesta*

sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Laki

raskauden keskeyttämisestä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan raskauden keskeyttämisestä 24 päivänä maaliskuuta 1970 annetun lain (239/1970) 13 § seuraavasti:

13 §

Joka tahallaan keskeyttää raskauden tai yrittää sitä 1, 2, 5, 5 a tai 6—9 §:n vastaisesti on, jollei teko ole rangaistava rikoslain 22 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, tuomittava *raskauden kes-*

keyttämisestä annetun lain säännösten rikkomisesta sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Laki

lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan lääketieteellisestä tutkimuksesta 9 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (488/1999) 25 ja 26 § sekä

muutetaan 27 ja 28 §, sellaisena kuin niistä on 27 § laissa 295/2004, seuraavasti:

27 §

Lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain rikkominen

Joka tahallaan ryhtyy lääketieteelliseen tutkimukseen

1) ilman 6—8 §:ssä tarkoitettua suostumusta,

2) 3 §:n vastaisesti ilman eettisen toimikunnan myönteistä lausuntoa,

3) 5—10 §:ssä säädetyn muun kuin 1 kohdassa tarkoitetun edellytyksen vastaisesti tai

4) noudattamatta tutkimuksessa, mitä 10 b, 10 c ja 10 e—10 g §:ssä säädetään, on tuomittava *lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain rikkomisesta* sakkoon.

28 §

Viittaukset rikoslakiin

Rangaistus laittomasta alkioon puuttumisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 22 luvun 3 §:n mukaan ja laittomasta perimään puuttumisesta rikoslain 22 luvun 4 §:n mukaan. Rangaistus tämän lain 23 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

suuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Laki

hedelmöityshoidoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan hedelmöityshoidoista 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1237/2006) 32—34 § ja *muutetaan* 6 §:n 3 momentti sekä 35 ja 36 § seuraavasti:

6 §

Sukusolujen ja alkioiden hävittäminen

Luovutetut sukusolut tai alkiot on hävitettävä viipymättä, jos terveystarkastuksessa tai muutoin havaitaan, että niitä ei voida käyttää hedelmöityshoidossa, tai jos luovuttaja on 16 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla peruuttanut suostumuksensa sukusolujen käyttöön hedelmöityshoidossa. Luovutetut sukusolut ja alkiot on hävitettävä viimeistään viidentoista vuoden kuluttua luovutuksen vastaanottamisesta.

huomattavan vaaran naisen tai lapsen terveydelle,

3) on ilmeistä, ettei lapselle voida turvata tapainnoista kehitystä taikka

4) on perusteltua syytä olettaa, että lapsi aiotaan antaa ottolapseksi,

on tuomittava *hedelmöityshoitorikkomuksesta* sakkoon.

Hedelmöityshoitorikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan lupaa tai maksaa sukusolujen tai alkioiden luovuttamisesta palkkiota tai korvausta 21 §:n vastaisesti.

35 §

Hedelmöityshoitorikkomus

Joka tahallaan antaa hedelmöityshoitoa, vaikka

1) hoitoa saavan parin osapuoli on avioliitossa muun henkilön kanssa,

2) on perusteltua syytä olettaa, että raskaus aiheuttaisi naisen iän tai terveydentilan vuoksi

36 §

Viittaukset rikoslakiin

Rangaistus laittomasta sukusolujen käytöstä tuomitaan rikoslain (39/1889) 22 luvun 5 §:n mukaan ja lapsen identiteetin loukkaamisesta rikoslain 22 luvun 6 §:n mukaan. Rangaistus tämän lain 29 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaista-

va rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muu-
alla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2009